

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

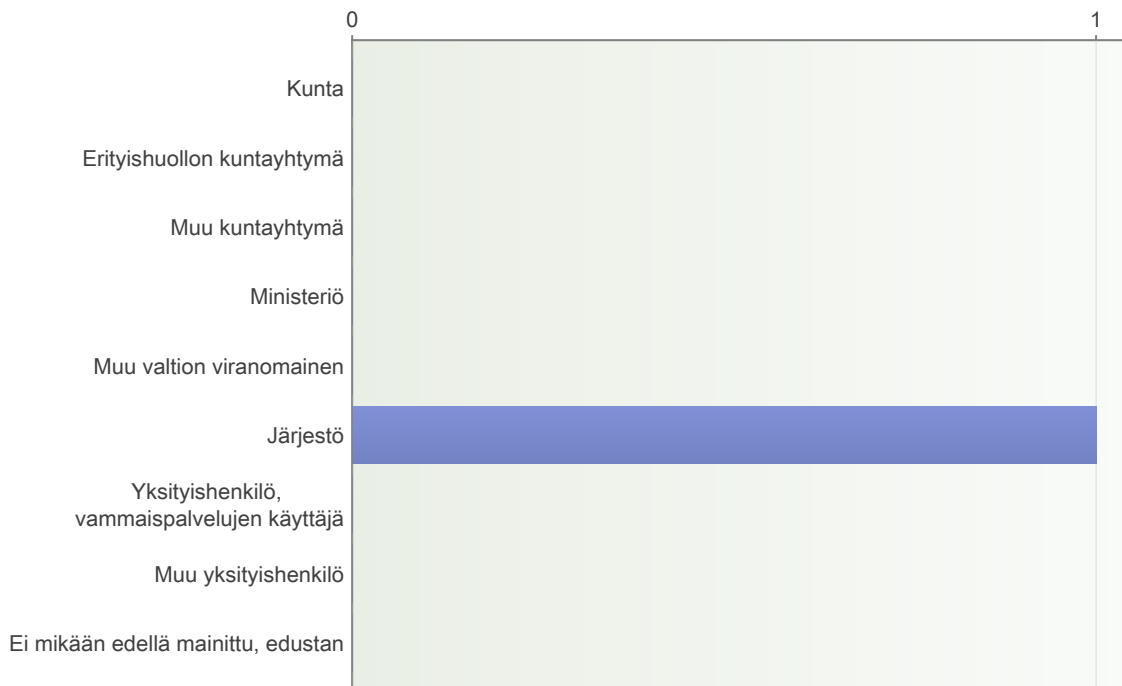
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Ritva	Rouvinen	ritva.rouvinen@kuurosokeat.fi	Suomen Kuurosokeat ry	

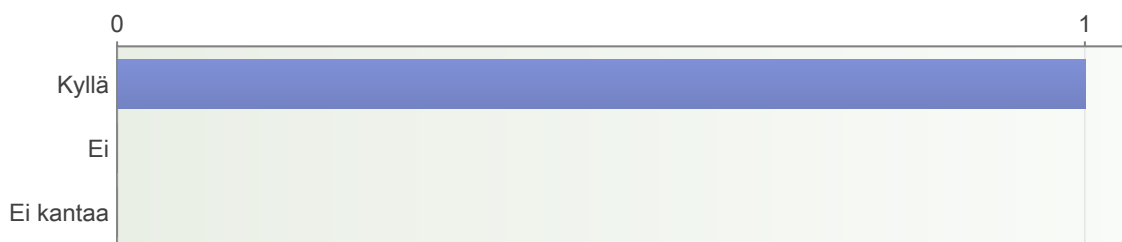
2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

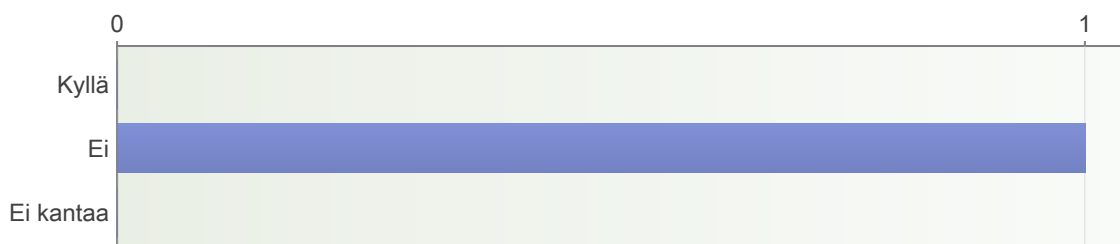
4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Kohtaan 3: edistää -sana korvattaisiin sanalla tukea

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Onko raja us selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko raja us tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lääketieteellinen kanta on, että vaikea-asteinen näkövammaisuus milloinkaan ole normaliin ikääntymiseen liittyvää näön heikkoutta.

9. 8. Arvioi momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

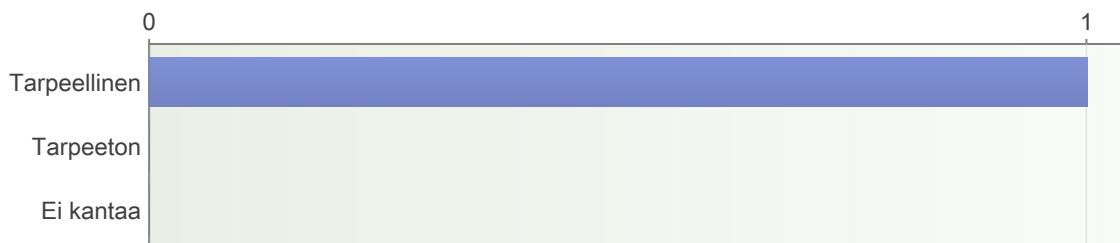
13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tiedonsaanti oltava saavutettavaa ja erilaiset kommunikaatiovaihtoehdot on huomioitava. On huolehdittava tiedonsaanti myös niille, jotka eivät pääse osalliseksi digitaalisiin ratkaisuihin. Viranomaisen on aina huolehdittava tulkkauksen järjestämisestä, jos asiakas sitä vaatii. Asiakkaan tulee itse voida määritellä tulkkauksen tarpeensa. Mm. viittomakielilaki velvoittaa viranomaista edistämään viittomakielisen asiakkaan asiointia viranomaisen kanssa.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihuoltolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Kokemuksemme mukaan sosiaalihuoltolain mukainen toimintakulttuuri vaihtelee eri kunnissa suuresti, vaikka kaikilla on sama sosiaalihuoltolaki ohjenuorana. Joka puolella ei toimita sosiaalihuoltolain hengen mukaisesti.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Yhteensä	0	4	0	4	2

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Pidämme tärkeänä, että sosiaalihuollon asiakaslakia ja sen kirjauksia noudatetaan. Käytännössä on ollut tilanteita, jossa sosiaalityöntekijä ei tee kotikäyntiä asiakkaan vammaispalvelun palvelusuunnitelman tekemiseksi, vaan ulkoistaa sen. Mutta jälkeenpäin sanoo, ettei hyväksy kaikkia kirjauksia. Toinen kokemus liittyy vammaispalvelusuunnitelmaan, jossa sosiaalityöntekijä ei selvittänyt henkilökohtaisen avun lisätuntimääriä riittävästi eikä kirjannut sitä palvelusuunnitelmaan, vaan ilmoitti vireillä olevan henkilökohtaisen avun hakemuksen päätöksen tehtävän myöhemmin. Huonosti valmisteltuja ja falskeja päätöksiä, joissa ei hyödynnetä käytettävissä olevaa asiantuntemusta eikä kunnioiteta yksilön itsemääräämisoikeutta.

Sosiaalihuoltolain tuntemusta tulee lisätä viranomaisten keskuudessa. Joidenkin asiakkaiden tunnistaminen kaksoisaistivammaisiksi on joskus vaikeaa ja siksi monialaisen yhteistyön merkitys kasvaa entisestään.

Sosiaalihuoltolain asemaa ja sen sitovuutta on korostettava.

---

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

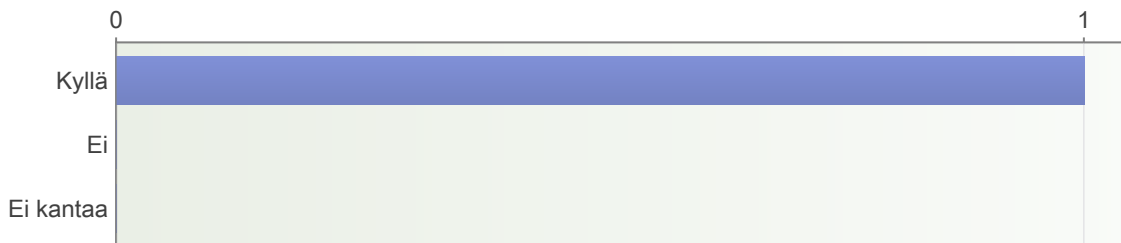
Vastaajien määrä: 1

- Liikkumistaidon ohjauksen määritelmää tulee tarkentaa. Kuulonäkövammaisten kohdalla liikkumistaidon ohjaajan tulee olla koulutuksen saanut liikkumistaidon ohjaaja, jolla on myös kommunikatiiviset valmiudet liikkumistaidon ohjauksen antamiseen kuurosokeille. On huomioitava, että liikkumistaidon ohjaus kuurosokeille sisältää erityispiirteitä ja erityisosaamista verrattuna näkövammaisten liikkumistaidon ohjaukseen ja jotka koulutetun ohjaajan tulee hallita.

Kuulonäkövammaisten kohdalla on huomioitava, että kaikissa tilanteissa apuvälineellä tai ilman huomioidaan ohjaustarve kommunikaation vastaanottamisessa ja tuottamisessa.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

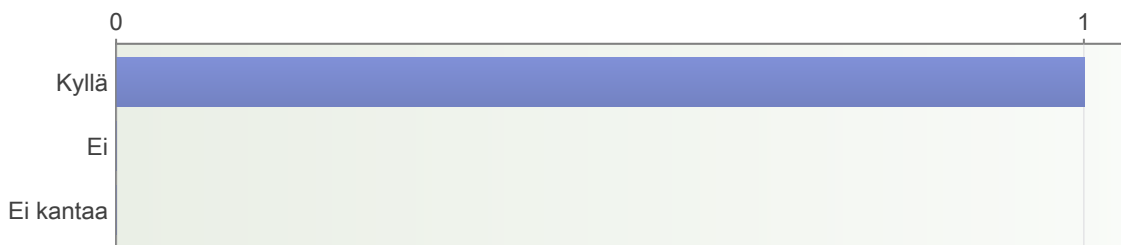
- On otettava huomioon vammaisen henkilön oma mielipide, kommunikaatiotapa ja tiedonsaantimenetelmä. Henkilökohtaisen avustajan tulee osata avustettavansa käyttämiä kommunikaatiomenetelmiä ja kieliä. Tämä on ehdotonta vammaisen osallisuuden ja omassa elämässään mukana olemisen kannalta.

Asiakassetelin on oltava sen suuruinen, että vammainen pystyy oikeasti sillä hankkimaan koulutetun avustajan. Kuurosokeiden kohdalla avustajalta edellytetään useita taitoja pystyäkseen toimimaan avustajana eikä vammaisen tarvitse aina opettaa jokaista uutta avustajaa opastuksesta, kohtaamisesta, kommunikaatiosta, yms. tällaisista merkittävistä asioista.

Pitää olla useita järjestämistapoja.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan tulee huolehtia saavutettavasta tiedottamisesta ja tiedonsaannista sekä tulkkauksesta.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

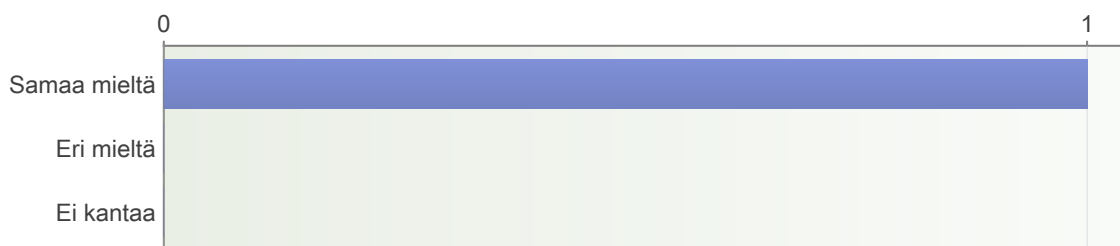
Vastaajien määrä: 1

- Erittäin epäselvä. Milloin on kyse sosiaalihuoltolain ja milloin vammaispalvelulain mukaisesta palveluasumisesta. Vai mitä sanonta ”tämä säännös kattaa” tarkoittaa? Palveluasumisessa on tärkeää omakieliset palvelut ja omakielinen yhteisö ja sen merkitys. Myös esteetön tiedonsaanti on tärkeää. On myös huomioitava näiden palvelujen järjestämisestä aiheutuvat mahdolliset korkeammat kustannukset, kun maakunta tilaa palveluja kuurosokeiden erityisryhmälle.

On myös huomioitava vammasta aiheutuva ”kuurosokeusaika”, joka lisää palveluun kuluvaan aikaa. Tämä johtuu hitaammasta kommunikaatiosta ja tiedonsaannista sekä saadun tiedon ymmärtämisestä ja prosessoinnista sekä asiayhteyksien ketjuttamisen ongelmasta.

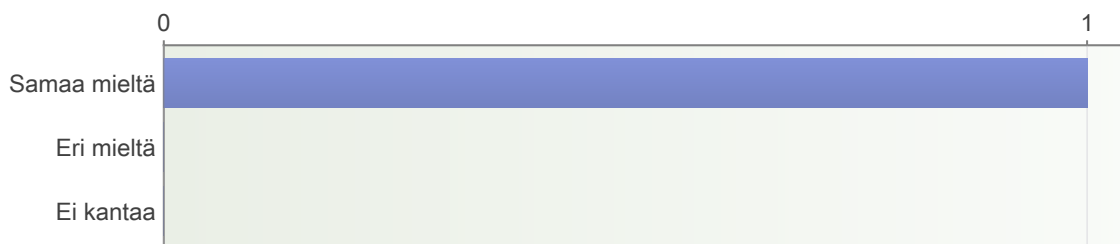
32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Henkilöstön osaamisessa on huomioitava, että hänellä on taito vastata lapsen kommunikaatiokeinoihin tämän omalla kielellään (esim. esikielellinen kommunikaatio). Ei huomioida vaan lapsen fyysisiä tarpeita, myös vuorovaikutuksen ja kielellisen kehityksen tarve. Huomioitava tämä jo paikkaa valittaessa.

Jos lapsen asuinpaikka vaihtuu, eikä hänen omaiset ole häneen tiiviissä yhteydessä, on siirtymissä huomioitava, että lapsella on koko ajan olemassa hänelle tärkeä henkilö. Usein lapsella on syntynyt luottosuhde yhteen henkilöön, joten voi olla hänelle erityisen raskasta luopua hänestä. Lapsi voi kokea suurta turvattomuutta, hänellä voi esiintyä käyttöhäiriöitä uuteen paikkaan tullessa. Muuton olisi hyvä tapahtua saattaen vaihtaen.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Jos vammaisen esteettömän asumisen turvaama laitteiden tai teknisen apuvälineen pitää olla monipuolisempi, tulisi se turvata yksilöllisenä ratkaisuna. Esimerkiksi valaistuksessa valon määrän säätämisen mahdollistaminen vuorokauden aikojen tai vuodenaikojen mukaisesti. Vammaisen tulee saada riittävä käytönohjaus ja saavutettavat ohjeistukset välineiden ja laitteiden käyttöön. Käytönohjauksessa tulee huomioida hänen käyttämänsä äidinkieli.

Maakunnalla tulee olla riittävästi tietoa yksittäisen vammaisen henkilön asumispalveluja kilpailuttaessaan asumisympäristön esteettömyyden ja toimivuuden lisäksi sosiaalisen vuorovaikutuksen merkityksestä ja kommunikaation sujumisesta vammaisen omalla äidinkielellä. Tämä osana hankintaprosessia.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Omaisten jaksamisen tukemiseksi ja omaishoitajan lomien mahdollistamiseksi olisi oltava saatavilla erilaisia lyhytaikaisen huolenpidon paikkoja tai yksiköjä. Sellaisia, että vanhemmat voivat turvallisesti käyttää vapaansa ja laittaa vammaisen omaisensa lyhytaikaiseen hoitoon.

Hoidon järjestäminen monipuolisesti, perheille räätälöidään heille sopiva, yksilöllinen ratkaisumalli (kotihoito, perhehoito, tilapäishoito yms. tai kaikkia vaihtoehtoja).

Välttämättä hoitoa ei ole saatavilla omasta kunnasta (kommunikaatio- ja vuorovaikutus taitojen hallinta), joten pitää olla mahdollisuus käyttää myös toisessa kunnassa sijaitsevia palveluja.

Perheen ja erityisesti vanhempien jaksamisen tukeminen on tärkeää. Vanhemmat eivät aina itse osaa hakea apua, joten ammatti-ihmisiltä toivotaan hoksaamista perheen tarvitseman avun huomaamiseen. Vanhempien rooli on tärkeä lapsen kehityksen tukemiselle ja vaatii heiltä paljon työtä. Siksi on tärkeää huomioida, että vanhemmat saavat riittävästi lepoa, apua ja asiantuntevaa palveluohjausta.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

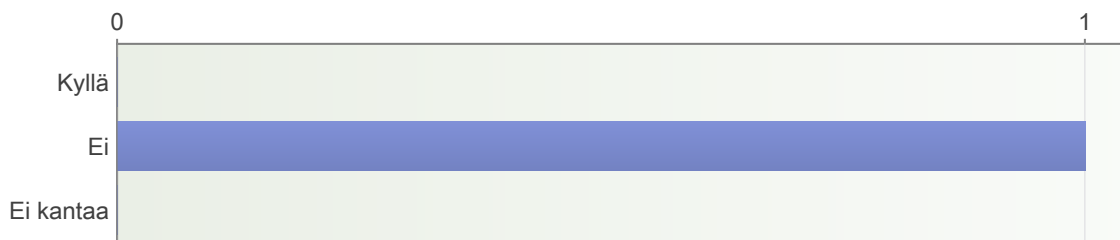

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Yksilöllisen itsemääräämisoikeutta kunnioittavan liikkumisen turvaamiseksi tulee käyttää vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Kohtuuttoman haitan arvioimisessa tulisi ottaa huomioon myös vammaisen turvallinen matkustaminen kyytejä yhdisteltäessä. Yhdistely edellyttää myös yhteistä kommunikaatiokeinoa muiden matkustajien kanssa.

On otettava huomioon YK:n vammaissopimus ja sen kirjaukset vammaisen henkilön oikeudesta liikkua vapaasti ja mahdollisimman itsenäisesti. Vähintään 18 matkaa usein käytännössä tarkoittaa maksimia. Aktiiviselle henkilölle määrä on usein liian vähäinen. Palvelusuunnitelmaa tehtäessä tulee yksilöllisesti arvioida vammaisen henkilön elämäntilannetta ja tarpeita.

Jos vammaisen henkilön käytössä on auto, johon on saatu julkista tukea, on 6 matkaa liian vähäinen määrä.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Viestintä ja tiedonsaanti ovat perusoikeuksia. Ne voivat mahdollistua esim. tietokoneen ja sen apuvälineohjelmien avulla. Tietokoneelta edellytetään apuvälineen käytön mahdollistumiseksi riittävää kapasiteettia. Vammaisilla henkilöillä on työllistymismahdollisuudet heikommat kuin muulla väestöllä ja sitä kautta heikommat taloudelliset edellytykset hankkia tietokone.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- 3 §:ssä määritellään apu ja tuki. Siihen lisäyksenä: avulla ja tuella tarkoitetaan sellaista tämän lain perusteella toteutettavaa toimintaa, jolla vastataan henkilön kommunikatiivisesta toimintarajoitteesta johtuviin avun, tuen, ohjauksen sekä hoidon ja huolenpidon tarpeisiin.